

Lovgivningsrapport – sag 2026-0026

Sag: Ansøgning om tilladelse til udendørsservering ved Bispetorvet 4, 8000 Aarhus C

Ansøger: Nordjysk Anlæg A/S

Ansøgt areal: 12 m²

Ansøgt periode: 25. september–24. december 2026

Påregnet opstilling: Vogn eller pavillon

Status i sagen: Modtaget

Vurderingstidspunkt: 26. august 2026

1. Samlet konklusion

Sagen bør først og fremmest behandles efter reglerne om råden over offentligt vejareal samt Aarhus Kommunes egne retningslinjer for udeservering. Hvis det ansøgte areal ligger på Bispetorvet som offentligt vej- eller pladsareal, kræver opstillingen kommunens tilladelse, og kommunen kan fastsætte vilkår om placering, fremkommelighed, inventar, renholdelse, driftstid og fjernelse af materiel.

Derudover skal det afklares, om vogn eller pavillon udløser krav efter byggeloven og bygningsreglementet. Det afhænger navnlig af, om konstruktionen er fast eller transportabel, hvor længe den skal stå, og om den reelt fungerer som en bygning eller et lokale. Ved salg eller servering af fødevarer skal fødevarer virksomheden være korrekt registreret eller autoriseret og overholde hygiejnereglerne. Hvis der serveres alkohol, skal alkoholbevillingen dække det konkrete serveringssted og den virksomhed, der faktisk forestår serveringen.

Den væsentligste dokumentmæssige opfølgning er derfor at få afklaret dokumenternes gyldighedsperiode – navnlig alkoholbevillingen – samt om arealet er offentligt eller privat, og om den valgte opstilling er en vogn, pavillon eller anden transportabel konstruktion.

2. Vejloven og råden over offentligt areal

Efter **lov om offentlige veje m.v. (vejloven)** omfatter offentlige veje også pladser, der er åbne for almindelig færdsel. Kommunalbestyrelsen er vejmyndighed for kommuneveje. Efter vejlovens § 80 kræver varig eller midlertidig anbringelse af blandt andet materiel, løsørengstande, skure, skurvogne, boder, skilte, reklamer og lignende på offentligt vejareal vejmyndighedens tilladelse.

Bestemmelsen er central for sagen, hvis Bispetorvet eller det konkrete 12 m²-areal er kommunalt vej- eller pladsareal. Tilladelsen kan gøres tidsbegrænset og vil normalt kunne indeholde vilkår om blandt andet:

- præcis placering og arealafgrænsning,
- fri passage og hensyn til gående, cyklister, redningsveje og anden trafik,
- inventarets udformning og stabilitet,
- renholdelse og retablering,

- fjernelse ved misligholdelse, vejarbejde eller andre kommunale behov.

Aarhus Kommunes aktuelle retningslinjer kræver ansøgning om udeservering uanset arealets størrelse. På torve og pladser gives tilladelse kun i det omfang, udeserveringen er forenelig med den øvrige brug af pladsen. Som hovedregel skal der være mindst 150 cm fri passage, og inventar skal godkendes af kommunen. Retningslinjerne angiver også, at faste tage, vægge, permanent gulvbelægning og fastgørelse normalt ikke er tilladt uden særskilt dispensation.

En grundejeraftale erstatter ikke en tilladelse til råden over offentligt vejareal. Hvis arealet derimod er privat, skal det dokumenteres, hvem der har rådighed over arealet, og vurderingen efter vejlovens § 80 kan falde bort eller blive suppleret af byggelovgivning og eventuelle servitutter.

3. Restaurationsloven og alkoholbevilling

Hvis der serveres drikkevarer med mindst 2,8 volumenprocent alkohol, finder **restaurationsloven** anvendelse. Kun personer eller selskaber med alkoholbevilling må forestå servering af stærke drikke, medmindre en særlig undtagelse gælder.

Efter restaurationslovens § 10 gives alkoholbevilling til et bestemt forretningssted og normalt for 8 år, men bevillingen kan i konkrete tilfælde gives for 4 eller 2 år og kan begrænses eller gøres betinget af vilkår. Efter § 10 a må servering af stærke drikke ikke påbegyndes, før de relevante lokaler er godkendt.

I denne sag bør det derfor kontrolleres, at:

1. alkoholbevillingen er udstedt til den virksomhed, der søger tilladelsen,
2. bevillingen omfatter det konkrete serveringssted eller den relevante udendørsservering,
3. bevillingen er gyldig i hele perioden 25. september–24. december 2026,
4. eventuelle vilkår eller begrænsninger i bevillingen overholdes, og
5. eventuel servering fra vogn eller pavillon er forenelig med bevillingens angivne forretningssted.

4. Byggeloven og bygningsreglementet

Byggeloven omfatter blandt andet bygninger, faste konstruktioner og transportable konstruktioner, der anvendes bygningsmæssigt og ikke blot er af rent forbigående art. Arbejder, der er omfattet af loven, må som udgangspunkt ikke påbegyndes uden byggetilladelse, og de må ikke tages i brug uden den fornødne tilladelse.

For sagen er sondringen mellem en almindelig madvogn og en pavillon væsentlig. En fritstående, transportabel vogn, der dagligt flyttes og kun kortvarigt står på arealet, kan efter en konkret vurdering falde uden for eller være lempeligere reguleret af byggelovens krav. En pavillon med tag, sider, installationer, fast opstilling eller længerevarende placering kan

derimod udgøre en transportabel konstruktion eller anden bebyggelse, som kræver byggesagsmæssig vurdering.

Kommunen bør derfor indhente eller kontrollere:

- mål, højde og vægt,
- om konstruktionen har tag, vægge eller afskærmning,
- om den fastgøres til underlaget,
- hvor ofte den fjernes,
- eventuelle el-, gas-, vand- og afløbsinstallationer,
- dokumentation for brand-, flugtvejs- og tilgængelighedsforhold.

Hvis opstillingen ændrer karakter under sagens behandling, bør tilladelsen gøres afhængig af, at nødvendig byggetilladelse eller dispensation foreligger.

5. Fødevarelovgivningen

Hvis madvognen tilbereder, opbevarer eller sælger fødevarer, er **fødevareloven** og de tilhørende hygiejneregler relevante. Fødevarelovens § 28 giver hjemmel til krav om registrering eller autorisation af fødevarevirksomheder, mens § 36 vedrører hygiejne, indretning og drift af fødevarevirksomheder, transportmidler og lignende. § 37 vedrører egenkontrol.

Det skal afklares, om den konkrete madvogn allerede er registreret som fødevarevirksomhed, om registreringen dækker den planlagte aktivitet, og om virksomheden har en passende egenkontrol. Der bør også være klare procedurer for håndtering af affald, spildevand, rengøring, kølekæde, håndvask og beskyttelse af fødevarer mod forurening.

6. Miljø, støj, affald og brand

Miljøbeskyttelsesloven omfatter blandt andet støj, rystelser, affald og forhold, der kan medføre hygiejniske problemer eller væsentlige ulemper for omgivelserne. Kommunen kan derfor stille vilkår eller reagere, hvis driften medfører støj, lugt, affald eller anden væsentlig gene for naboer, kirken, teatret, andre virksomheder eller offentligheden.

Hvis der anvendes gas, åben ild, varmelamper eller andre brandfarlige installationer, er beredskabslovens regler og brandtekniske forskrifter relevante. Der skal være forsvarlige rednings- og slukningsmuligheder, og kommunen eller redningsberedskabet kan stille yderligere krav afhængigt af opstillingens udformning og publikumsbelastning.

7. Planforhold, servitutter og lokale hensyn

Gældende lokalplan, kommuneplanramme, servitutter og eventuelle bevaringshensyn bør kontrolleres for adressen. Lokalplaner kan regulere anvendelsen af arealer, bygningers udformning, ubebyggede arealer, skiltning og kulturmiljøer. Dette er særligt relevant ved Bispetervet, hvor pladsen ligger tæt på Aarhus Domkirke, Aarhus Teater, erhverv og boliger.

Der bør derfor foretages en konkret kontrol af, om opstillingen påvirker adgang, udsyn, bymiljø, bevaringsinteresser eller pladsens øvrige anvendelse. En eventuel lokalplan eller servitut kan stille strengere krav end de generelle retningslinjer.

8. Anbefalet sagsopfølgning

1. Afklar, om det ansøgte areal er offentligt vej-/pladsareal eller privat areal.
2. Indhent målfast placeringsplan med fri passage, adgangsforhold og præcis placering.
3. Få ansøgeren til at vælge og beskrive den konkrete opstilling: madvogn eller pavillon.
4. Vurder, om opstillingen kræver byggesag, brandteknisk dokumentation eller dispensation.
5. Kontroller fødevarevirksomhedens registrering og egenkontrol.
6. Indhent fuldstændig alkoholbevilling eller myndighedsbekræftelse med gyldighedsperiode og serveringssted.
7. Kontroller lokalplaner, servitutter og eventuelle bevarings- eller pladsregler.
8. Udsted kun en eventuel tilladelse med tydelig periode, areal, driftsvilkår, renholdelseskrav og krav om fjernelse af inventar.

9. Kildegrundlag

- Lov om offentlige veje m.v., lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024, navnlig §§ 3, 7 og 80.
- Lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v., lovbekendtgørelse nr. 692 af 5. juli 2019, navnlig §§ 1, 10, 10 a og 25.
- Byggeloven, lovbekendtgørelse nr. 1178 af 23. september 2016, navnlig §§ 2, 6, 16 og 16 a, samt bygningsreglementet.
- Fødevareloven, lovbekendtgørelse nr. 32 af 14. januar 2025, navnlig §§ 28, 36 og 37, samt gældende hygiejneregler.
- Miljøbeskyttelsesloven, lovbekendtgørelse nr. 1742 af 22. december 2025, navnlig §§ 1, 2, 4 og 7.
- Beredskabsloven, lovbekendtgørelse nr. 1741 af 19. december 2025, navnlig §§ 33–36.
- Aarhus Kommunes aktuelle retningslinjer for udeservering, herunder generelle retningslinjer, placeringskrav, inventar, renholdelse, støj og tilbagekaldelse.

Forbehold: Rapporten er en indledende lovgivningsscreening og ikke en endelig juridisk afgørelse. Den endelige vurdering forudsætter kontrol af arealets status, den konkrete opstilling, lokalplaner og de fuldstændige bilag i sagen.